

Bai Juyi (772–846)

AMŽINOSIOS ŠIRDGĖLOS GIESMĖ

Kadise kinų imperatorius,
moters grožiu žavėjęsis be galo,
svajojo rasti tokią, kuri savuoju
pasaulį parklupdyt galėtų,
ir daugel metų viešpataudamas,
bergždžiai ieškojo jos visur.
O Jangų namuose mergelė augo,
ką tik dar buvusi vaiku,
toliausiuose kambariuose slėpta
ir pašaliečių neregėta niekada.
Bet prigimimas jos dailus vargu
ar būtų užmarštin lengvai nuėjęs,
tad vieną dieną rūmų išrinkta,
ji tapo imperatoriui sava.
Galvutė pakreipta ir šypsulys
šimtu meilumo atspindžių sušvinta,
tuo spindesiu akių, kurio nebuvo
nė vienoje gražuolių pripažintų,
kur prie valdovo rūmuos šešeriuos gyveno.
Dienos pavasarinės žvarboje
keliauja, maloningai pagerbta,
į Žydinčios gaivos vasarnamį,
kur šiluma versmių vandens
maudyklėse jos žvilgų kūną
glamonėja švelniai.
Ji stojasi prilaikoma tarnaičių,
lepi ir be jėgų,
kai pirmą sykį pasidžiaugti gauna
valdovo rodomu palankumu.
Po sruogų debesim – veidelis kaip gėlė,
siūbuoja perlai ant karūnos aukso,
ir skirtos naktys jai,
sušildytos pataluose

už uždangalo,
 ybiškėm pavasarinėm austo.
 Skaudžiai trumpa pavasario tamsa –
 akimoju įkopia saulė į aukštybes;
 nuo šiol kilnus valdovas
 nebeskubės nubust ankstyvą rytą.
 Nė mirksnio atilsio žavi mergelė neturės,
 su juo džiaugsmas dalysis,
 jį puotose lydės;
 pavasarį į iškylas keliaus drauge
 ir bus šalia pernakt.
 Daug menių rūmuose yra,
 trys tūkstančiai skaisčių veidų jose,
 tačiau jausmai
 triskart po tūkstantį
 bus dovanojami vienai.
 Tarp sienų ištaigingų dabinasi jinai,
 saldžius žodžius jam šnibžda vakarais,
 įkaušus pokyliuose po stogais nefrito,
 sakytumei patsai pavasaris svaigina.
 Aukščiausiais titulais
 jos sesės broliai apdalyti.
 O ne! Jau nieks turtais anei šlove
 šiai šeimai negalės prilygti.
 Tėvai ir motinos visoj šaly
 ne veltui tad slapčiom širdy
 mergaitės geidžia susilaukt,
 o ne berniuką pagimdyti.
 Žydinčios gaivos vasarnamis
 ant Juodakarčio žirgo kalno
 aukštai į dangų išsišovęs
 viršum žydrųjų debesų;
 melodijos tenykštės
 dangaus garsais plevena vėjy
 skraidinamos lig atokiausių pakraščių.
 Dainoj svajingai tęsiami balsai
 ir lėto šokio judesiai šilkiniai
 sustingsta iš palengvo
 instrumentų skambesy...
 Jau temsta, baigiasi diena,
 tiktai valdovui niekad reginio nebus gana.

Bet karo būgnų dundesy,
kurs žemę drebindamas
artinasi iš sukilusio Jujango,
„Vaivorykšte klostuoto plunksnų apdaro“
gaida nutyla.

Ir dulkių smilkstančiais stulpais
prie vartų sostinės
sargybos bokštai devynaukščiai kyla,
kai tūkstančiai kovos vežimų ir
dešimt tūkstančių eikliųjų eidininkų
į saugią priebėgą išlydi imperatorių
pietų vakaruose.

Linguoja tulžio plunksnos mėlyno žalumo
ant vėliavos valdovo stiebo,

ūmai visi sustoja –
už šimtmylio į vakarus nuo miesto.
Asmens sargybinių kariaunos šešios
į priekį nejuda iš vietos,
ir kas daugiau jo didenybei lieka,
kaip žvelgt į tą, kur nubausta mirtim
prieš jo ristūną taurų dūsta nugalėta.

Užmerktos akys
po antakių lanku grakščiu plaštakės.
Pabirę žiedlapiai brangiųjų akmenų
nuo josios smilkinių –
nėra kam jų surinkt.

Puokštė smaragdinės spalvos plunksnelių,
iš jaspio nukalti

plaukų smeigtukai jo mergelės
auksinio paukščio galvute...

Valdovas dengia veidą,
išgelbėt mylimosios negalėjęs;
nusigrėžęs upeliais
ašaras lyg kraują lieja.

Geltonos smiltys sukuriuoja
pagairėse gūsingo vėjo.

Padebesių liepteliais,
kybančiais virš prarajų,
kelionės takas jo aukštyn vingiuoja, –
link perėjos, vadinamos Kardų vardu.
Maža užklystančių žmonių

papėdėje Emei kalnyno;
 saulės apniukusioje žaroje –
 tik vėliavų miškų tamsa.
 Šviesmėlynės Šu kunigaikštystės upės,
 tamsmėlyniai jos kalnai;
 ilgesiu išaušta dangaus vietininko rytas,
 gedulu sutemsta vakarai.
 Iš dvaro laikinos nakvynės jis žvelgia į mėnulį –
 jo širdį žeidžia pilnatis;
 Pakraigėmis lietaus varpeliai skamba –
 krūtinę drasko jam naktis.
 Sukasi dangus ir žemė apsiverčia –
 keičiasi laikai;
 Drakonų karieton sėdasi valdovas –
 vėl sostinė bus jo namai.
 Aną lemtingą vietą privažiuoja,
 toliau važiuot gaišuoja, –
 patižusiame molžemy
 po stūksančiomis sienomis Mavei
 nėra jos veido deimantinio,
 vien tylalaukiai mirties čionai.
 Valandėlę akys susitinka
 pono ir tarnų,
 paskui rankovėse pasislepia,
 sudrėkusiose nuo raudų.
 Niekas neragina arklių.
 Lai patys kelią ras rytų
 ir grįžtančius nuneš tegu
 prie gimtojo miesto kuorų aukštų.
 Tvenkiniai ir sodai
 juos parkeliaujančius sutinka,
 lyg priminimas buvusių dienų,
 ir lotosai tie patys mariose
 Liūliuojančiųjų vandenu,
 ir Begalybės rūmų gluosniai.
 Tarytum josios veidas lotosai,
 ir svyra gluosniai antakių vingiu –
 kaip ašaras gailias nuryt,
 jeigu vien ją matai visur?
 Ir taip kasdien pavasariniam vėjy,
 kai žiedus skleidžia persikai ir slyvos.

Ir taip kaskart rudens lietuj,
kada paulovnių žydrųjų lapai byra.

Vakarinių rūmų

Pirmapradės pradžios menes
ir Šventiškojo džiugesio svetaines

Pietiniame dvare

užžėlė rudeniškos žolės;

nukritę lapai

laiptų akmenį užklojo

negrėbstonu raudoniū.

Plaukai pražilę muzikantų

iš trupės „Kriaušių medelyno“.

Imperatorienių miegamuosiuose,

kvapiais pipirais dvelkiančiuose,

mažytės vergės ir eunuchai

laidoja jaunystę.

Jonvabalių švituliai

po rūmų sutemas lakioja –

bežadžiai kaip valdovo mintys.

Sulaukia bluosto nesudėjęs jis,

kol baigia degti išsukta dagtis

jo vienišo žibinto.

Mieguistas skambesys varpų

ir lėtas būgnų ritmas

ilgoj nakty prabyla pagaliau –

neramios Paukščių Tako

žvaigždės mirksi

ant norinčio nušvist dangaus.

Čerpės, susikibusios porėlėm –

kaip gaigalai ir jų antelės, –

po šerkšno raštų žvarbsta sunkumu;

plunksnelėmis žuvininkėlių –

paukštelio ir paukštytės –

išsiūtas apklotas dygsniuotas,

kurs krečia lediniu šalčiu,

nes nėra prie ko glaustis,

su kuo į maršką susisupt.

Mirtis, išskyrusi gyvuosius,

toli yra už tolių prarajos

ir metų bėgančių ribos,

kurios nė karto peržengus nebuvo

dvasia išėjusios mergelės,
kad pasirodytų sapnuos.
Tačiau išminčius daoistų
iš Šu kunigaikštystės,
viešėjęs sostinės mieste,
garsėjo savojo tikėjimo tiesa
galis dvasias prišaukti mirusių žmonių.
Neabejingas karštinei jausmų,
kurioj valdovas blaškos,
jis siunčia vieną iš savų aiškiaregių
į paiešką, kur niekas apeitas tegu nebus
ir tenepražiūrėta nieko.
Šis, dangų atlapojęs,
pasibalnojęs tyrą orą,
lyg žaibas nušvilpia į priekį;
įkopdamas dausų aukštybėn
ir žemės nerdamas gelmėn, –
kur tik surasti nemėgina jos bergždžiai.
Viršuj iki mėlynės skliauto krašto
ir požemy lig geltonų versmių –
platybės neaprėpiamos
dvių didžių erdvių
be jokio josios ženkle.
Staiga aiškiaregys išgirsta, jog
kalno pasakiško esama virš jūrų,
išnyrančio tuštumose
lyg regimybė ūko;
jo pilys skaidrios
tarytum krištolai skambieji,
ir bokštai į padanges plaukia
penkiaspalviais debesėliais.
Daug, kalbama, juose
būtybių nemirtingų,
besvorių ir grakščių,
viena kurių Taidžen esą vardu.
Oda kaip sniegas
ir veidas, primenantis žiedą,
tas pats galėtų būti,
jei nėra klaidos.
Į aukso dvarą svečias eina,
ir pasibeldžia vakarų sparne,

sustojęs ties nefritine varčia.
Jis šneką pradeda iš tolo
paliepdamas mergaitei,
kadaisė – kilniai dukrai kunigaikščio,
pakviesti fėja,
senais laikais lydėjusią nemarią deivę,
kad ši praneštų savo dabartinei šeimininkei
apie žinianešį iš rūmų,
kursai pas ją yra atvykęs
su kinų imperatoriaus žodžiu.
Mergelė, kas jai sakoma, išgirsta,
ir jos sapnuojanti dvasia
iš snūdulio pakirsta
už lovos uždangalo,
puošto skaistažiedėm.
Suėmusi į ranką rūbo kraštą,
pastūmus priegalvius į šalį,
ji keliasi iš guolio
ir žengia alpuly nedrąsiai,
kol pertvarų perlinių ir širmų sidabrinių
labirintas verias
atidarydamas užstotą kelią.
Neklusnios garbanos,
išsprūdusios iš kuodo, –
vos spėtas nuvaikyti miegas
sutaršė debesį plaukų;
ir laiko nebėra gėlių vainikui pataisyti,
kai skuba ji žemyn iš salių prabangių.
Vėjelis perpučia drabužį,
kurs amžių dvelksmui nebepavaldu,
skraidindamas plevenančias rankoves tos,
kuri vėl, rodos, šoka
„Vaivorykšte klostuoto plunksnų apdaro“
ritmu.
Jos puikiame veide –
vienatvės nykuma
ir ašarų kryžiuojas srovės;
kaip kriaušės žydinti šaka,
pavasari lietaus lašeliais nuberta,
sudrėkusiais ji stovi skruostais.
Su dėmesingu švelnumu

ji žvelgia iš po primerktų vokų
 per pasiuntinį
 padėkodama valdovui:
 „Du mylimieji išskirti
 ir į nesusisiekiančius pasaulius nublokšti,
 neregimi nė viens kitam negirdimi
 per neįveikiamą atstumą.
 Sostinės Vaiskiosios saulės rūme
 nutrūko meilė ir atsidavimas mūsų;
 čionai, nežemiškoj saloj Penglai,
 slinks mėnesiai tik man vienai
 paskui prailgusias dienas.
 Pakreipus galvą, pažvelgiu žemyn,
 ten, kur žmonių karalija,
 tačiau, užuot išvydusi Čangano miestą,
 matau vien dulkes ir miglas.
 Gilius jausmus išreikšt galėčiau
 nebent nuo seno saugomomis
 dovanėlėmis,
 todėl nuneškit iš manęs paėmęs
 dėžutę perlamutro šią
 su aukso segtuku.
 Segtuko vieną pasiliksiu sau kojelę
 ir vieną sąvarą dėželės,
 geltonąjį metalą perlaužus į dvi puses
 ir aukso lapelius ant perlamutro
 suskaidžius į dalis lygias.
 Tenepamiršta, kad širdis,
 jei bus kaip auksu puoštas
 perlamutras šis stipri,
 galės surasti kitą širdį,
 nesvarbu –
 viršum dangaus ar tarp žmonių“.
 Prieš atsisveikindama su svečiu
 kartoja skirtus imperatoriui žodžius,
 ir žodžiuose jos – priesaika,
 kurią težino jie abu.
 Septintą dieną mėnesio septinto,
 kai žvaigždės dvi išskirtos susitinka,
 jie Ilgaamžio būvio menėse
 vidurnaktį kalbėjo,

mintis savas be liudininkų
žmogui artimiausiam patikėję:
„o kad mes danguje
sparnas į sparną
paukščiais skristume,
o kad mes žemėje
suaugtumėme medžių šakomis!“
Dangus ilgai gyvuoja,
ir žemei dienos neskaičiuojamos, žinia,
bet laikas stos, kai bus jiems pabaiga.
Nėra tik galo
širdgėlai tokiai,
kur tęsėsi ir tęsis amžinai.

Iš senosios kinų kalbos vertė *Dalia Švambarytė*.

Versta iš: 中国历代名著全译丛书《唐诗三百首全译》，贵州人民出版社，1993.